

(Reg)

29/03/2023

F.Y.B.A

Rizvi College Of Arts/Science/Commerce (Bandra-West)

Foundation Course - Paper II

FYASC-101

FYBA/COM/BSC SEM II

2303 29

Duration: 2hrs 30min

Marks:75

Note:1) All the questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks

Q1.A. Fill in the blanks with correct options (Any Eight)

08 Marks

i) The term _____ refers to freedom to business enterprises from excessive government control.

(privatization, liberalization, globalization, disinvestment)

ii) _____ is working with farmers by corporate forms and sharing the rewards.

(Contract farming, Corporate farming, Private farming, Government farming)

iii) Human rights have _____ application.

(universal, limited, maximum, same)

iv) _____ has made primary education a fundamental right.

(Right to Equality, Right to Liberty, Right to Education, Right to Speech)

v) _____ is the abiotic and biotic elements that surround Humans.

(Environment, Ecology, Ecosystem, Ecofeminism)

vi) _____ development focuses on improving the quality of human life without increasing the use of natural resources.

(Economic, Social, Human, Sustainable)

vii) _____ means Per-Judgement.

(Stereotypes, Aggression, Prejudice, Violence)

viii) The _____ stressors are also called job related stressors.

(individual, group, organizational, environmental)

ix) Maslow identified _____ set of needs

(5, 3, 2, 4)

x) _____ are people who conceal their opinions and feelings and do not take any interest in conflict resolution.

(Concealer, Attackers, Addressors, Confronters)

P.T.O

B) State whether the following statements are True or False. (Any Seven) 07 Marks

- i) Mass migration refers to the movement of a large group of people from one geographical area to another.
- ii) Market liberalization and globalization does not have any effect on the agrarian sector.
- iii) The basic human rights help out only in protection but also the prevention of gross violations of human dignity.
- iv) Human rights came with the signing of UDHR.
- v) Natural environment provides a renewable source of energy.
- vi) The composition of the environment is the same everywhere.
- vii) Teachers alone are responsible for the development of an individual's personality.
- viii) Regionalism causes intergroup conflicts.
- ix) All individuals need not have the same sets of needs.
- x) There should be proper time management so as to avoid work overload.

Q2. Globalization has resulted in easy movement of people within & across national borders, discuss this with causes & impact of migration. 15 Marks

OR

Q2. Define the term Globalization. Examine positive & negative impacts of globalization.

Q3. Discuss classification of Human Rights, with special reference to freedom of speech & Expression. 15 Marks

OR

Q3. Elaborate on the fundamental Rights mentioned in the Indian Constitution.

Q4. Write a detailed note on forms of environmental degradation. 15 Marks

OR

Q4. Explain the concept of Sustainable Development. Highlight the guidelines of sustainable development.

Q5. Define Socialization. Discuss various agents of socialization. 15 Marks

OR

Q5. Write short notes on (Any Three)

- a) Farmer's Suicide
- b) Right to education
- c) Environment
- d) Significance of ethics
- e) Strategies to minimize stress

Lib 15/4/23

Rizvi College of Arts, Science and Commerce
Off Carter Road, Bandra (West), Mumbai - 50

FYBA (Semester II)
Regular/ATKT Examination April 2023
Microeconomics - II

Total Marks: 100 Time: 3 hours

230415

FYA 109

Instructions:

- All questions are **COMPULSORY**.
- Figure to the right indicate full marks allotted to the question.
- Use of simple calculator is allowed.

1. Answer Any Two of the following questions. (20 Marks)

- a) Calculate Average Product (AP) and Marginal Product (MP) for the following data, draw the diagram accordingly and explain the relationship between TP, AP and MP.

Units	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Total Product (TP)	0	10	30	45	52	52	48	46	44	42	40

- b) Explain the Law of Returns to scale.
c) Define Isoquant? Explain its Features.

2. Answer Any Two of the following questions. (20 Marks)

- a) Explain the various concepts of costs.
b) Calculate Total Cost (TC), Average Fixed Cost (AFC), Average Variable Cost (AVC), Average Total Cost (ATC) or Average Cost (AC) and Marginal Cost (MC) for the following data.

Units	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Total Fixed Cost (TFC)	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
Total Variable Cost (TVC)	0	30	45	55	75	105	150	210	290	390	520

- c) Discuss the various concepts of revenue i.e. Total Revenue, Average Revenue and Marginal Revenue with numerical example and appropriate diagram in Perfect Competition.

3. Answer Any Two of the following questions. (20 Marks)

- a) Discuss Marginal Productivity Theory of Distribution.

- b) Examine Ricardian Theory of Rent.
- c) Analyze Risk and Uncertainty Theory of Profit.

4. Answer Any TWO of the following questions. (20 Marks)

- a) Explain short run equilibrium of a Firm under Perfect Competition.
- b) Define monopoly and discuss long run equilibrium of a firm under Monopoly.
- c) Discuss its features of monopolistic competition.

5. Write a Short Note on Any TWO of the following questions. (20 Marks)

- a) Types of Production Function
- b) TR, AR and MR under Imperfect Competition (Monopoly)
- c) Modern Theory of Rent
- d) Features of monopoly

18/04/2023

SEM II REGULAR FYBA 2023
PAPER I CODE 201 MORAL PHILOSOPHY

FYA 110
MARKS 100

230418
TIME 3hrs

- N:B; (a) All questions are compulsory.
b) All questions carry equal marks.
(c) Each question carries 20 marks.

Q1. State and critically evaluate Thomas Hobbes psychological egoism.

OR

Q1. What is altruism according to Ayn Rand? Why is she opposed to altruism?

Q2. What is the difference between hypothetical imperative and categorical imperative?

OR

Q2. How does Bentham introduce utilitarian Hedonism in his theory?

Q3. Distinguish between "ethics of care" and "ethics of justice".

OR

Q3. Describe the key concepts of Sartre's ethical theory.

Q4. State the nature of Deterrent Theory of Punishment.

OR

Q4. State the basic principle of Retributive Theory of Punishment.

Q5. Write Short Notes on (any 2) of the following.

- a. Explain how Epicurus differed from Aristippus.
- b. Explain Hume's types of virtues.
- c. St. Augustine's Eudaemonistic approach.
- d. What Justifications are given for death penalty?

FYBA Sociology

Paper 201

SEM II

230411
Marks: 100

FYA-108

Time: 3 hrs

Note: Question 1 is compulsory

Attempt Any FIVE from question 2 to 9

1. Attempt any five concepts. 25
- a. Clothing
  - b. Applied body language
  - c. Class
  - d. Caste
  - e. Crime
  - f. Deviance
  - g. Social Movement
  - h. Mob hysteria
2. What is meant by virtual community? Elaborate on the concept of identity and deception in virtual community. 15
3. Define communication. Discuss its types and elaborate on various forms of non-verbal communication. 15
4. What is the process of social stratification? Elaborate on different forms of social stratification in Indian society. 15
5. Critically evaluate how social mobility in stratification has brought change into mindset of the people. 15
6. Illustrate on any one perspective on Crime. 15
7. Define deviance. What are the various types of crime? 15
8. Explain Collective behavior & its forms. 15
9. Give theoretical explanation to the term Collective behavior. 15

Time: 3 hrs

Semester II Examinations

Note:

All five questions are compulsory.

Figures to the right indicate full marks.

Total marks: 100

Q. 1. Write short notes on any **Four** from the following topics. 20 Marks

1. Social Fiction
2. Mystery Fiction
3. Science Fiction
4. Philosophical novel
5. Historical Novel
6. Adventure Novel

Q. 2. A) Discuss the appropriateness of the title of Ruskin Bond's novel The Blue Umbrella. 20Marks

OR

B) How did Binya acquire the blue umbrella? Was it important to her?
Elucidate your answers with references from the text.

Q.3. A) Margayya was a financial expert. Prove with instances. 20 Marks

OR

B) Based on the novel 'The Financial Expert' prove that money is the root of all evil.

Q. 4. Write short notes on **any two** from the following topics. 20Marks

- A) Royal lifestyle of Balu after returning from Madras.
- B) Gutter incident in the Novel.
- C) Character sketch of Margayya.
- D) What is the conclusion of the novel?

Q. 5. Write short notes on **any two** from the following topics 20 Marks

- A) Character Sketch of Ram Bharose
- B) Plot of The Blue Umbrella
- C) Simplicity of village life.
- D) Binya's love for her Umbrella.

बीए प्रथम वर्ष/सेमिस्टर II/कंप्यूटरी हिंदी/पेपर क्रमांक : UAHINCOM 201

समय : 3 घंटे

अंक : 100

- सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
2) दायी ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।
3) अंतिम प्रश्न अनिवार्य है।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

20

- अ) दुकानदार तो मेले में लुट गए थारों
तमाशबीन दुकान लम्हा के बैठ गए।

अथवा

एक स्त्री

जब भी कोई दंशिश करती है
लिखने की बोलने की समझने की
सदा भयभीत-सी रहती है।

- आ) दादी-अम्मा कड़वे मन से अपनी चारपाई पर जा पड़ी। बुढ़ापे की उम्र भी कैसी
होती है। जीते-जी मन से संग टूट जाता है। कोई पूछता नहीं, जानता नहीं।

अथवा

अमतुल कुछ देर खड़ी रही, बेचैन, परेशान-सी ..... "अल्लाह ने चाहा तो बुखार
फौरन उतर जाएगा।"

प्रश्न 2. निम्नलिखित किन्हीं दो दीर्घोत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

30

1. 'दादी-अम्मा' कहानी का उद्देश्य बताकर मेहरा के व्यक्तित्व का चित्रण कीजिए?
2. 'हम जरूर जीतेंगे' कविता के माध्यम से कवि की सकारात्मक सोच को स्पष्ट कीजिए?
3. 'मन कितना अभिनय शेष रहा' कविता के माध्यम से मन को विश्लेषित कीजिए?
4. अमतुल के चरित्र का चित्रण करते हुये सुलाखी से उनका रिश्ता बताइये?

प्रश्न 3. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

10

1. 'कहीं पे धूप की चादर' कविता का भाव

अथवा

'जड़े' कविता का तात्पर्य

2. अमतुल का व्यक्तित्व

अथवा

'ताई' कहानी का मनोहर

प्रश्न 4. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

10

1. झेले में कौन लुट गए?

2. कवयित्री ने अपना बचपन किस रूप में पाया?

3. जड़े कितनी गहरी हैं, यह कैसे पता चलेगा?

4. स्त्री को किसके दृष्टिकोण से देखना है?

5. पंछी कहाँ के हैं?

6. मनोहर ताई से क्या माँग रहा था?

7. दोनों औरतें कहाँ बैठी थीं?

8. विपत के घर से निकलने पर मदन ने क्या अनुभव किया?

9. चुनाव किस प्रकार आये ?

10. अमतुल सुबह से क्यों परेशान थी?

प्रश्न 5. निम्न में से किसी एक पर निबंध लिखिए।

10

1. मोबाइल फोन शाप या वरदान

2. वैज्ञानिक शिक्षा का महत्व

3. महिला उत्पीड़न

4. साहित्य समाज का आईना

- प्रश्न 6. अ) सूचना के अनुसार निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 10
1. निम्नलिखित शब्दों का लिंग परिवर्तन करके लिखिए। 02
1. लड़की
  2. गाय
2. निम्नलिखित शब्दों का वचन परिवर्तन कीजिए। 02
1. दिस्ताब
  2. माता
3. निम्नलिखित शब्दों का पर्यायवाची शब्द लिखिए। 02
1. पुष्प
  2. रात
4. निम्नलिखित शब्दों के विलोमार्थी शब्द लिखिए। 02
1. सुबह
  2. दिन
5. निम्नलिखित मुहावरों का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। 02
1. ईद का चाँद होना
  2. रुह काँपना

आज भी भारत के कई शहरों/गावों में लड़कियों पर आगे न पढ़ने का दबाव डाला जाता है। ज्यादा पढ़-लिख के क्या करेगी? आखिर चूल्हा-चक्की ही तो करनी है, ऐसी छोटी मानसिकता के कारण ही हम किसी भी लड़की की काबिलियत को नजर अंदाज कर देते हैं। सही मायने में देखा जाय तो महिला सशक्तिकरण सिर्फ उन्हें अपने घर से बाहर भेजकर आत्मनिर्भर बनाना ही नहीं होता। उनकी इच्छाओं का सम्मान करना, सपनों को साकार करने में मदद करना ताकि वह खुद को आत्मनिर्भर महसूस कर सके। महिला शिक्षा और रोजगार के संबंध में शहरों की हालात तो खैर ठीक हैं मगर ग्रामीण इलाकों में लड़कियों का बहुत बुरा हाल है। "लड़की पढ़ेगी तो बिगड़ जाएगी" इस छोटी मानसिकता के कारण उन्हें पढ़ाया नहीं जाता। बचपन से ही उन्हें चूल्हा-चक्की, रसोई और धार्मिक कार्यों में झोंक दिया जाता है। इसके बावजूद भी जो स्त्री परिवार के खुशी के लिए रात-दिन एक करती है, क्या सच में उसे इसका फल मिलता है? उस स्त्री को आखिर में ठोकरों में ही रखा जाता है। देवियों की पूजा करने वालों को घर की जीती जागती देवी का खयाल नहीं आता। घर के प्रत्येक सदस्य ने महिलाओं का सम्मान करना आवश्यक है, क्योंकि उनके अलावा हमारे जीवन का पहिया नहीं चल पाएगा। महिला को समानता और अपने अधिकार पाने में महिला सशक्तिकरण ही अहम भूमिका निभा सकती है। महिला सशक्तिकरण महिलाओं को सिर्फ गुजारे भते के लिए ही तैयार नहीं करता बल्कि उनके अंदर नारी चेतना को और सामाजिक अत्याचारों से मुक्ति पाने का माहौल भी तैयार करता है।

अथवा

जाति न पूछो साधक की ....पूछ लीजियो जान....।

*****

FYA - 104

230405

बीए प्रथम वर्ष/सेमिस्टर II/हिंदी साहित्य/पेपर क्रमांक : UAHIN 201

समय : 3 घंटे

अंक : 100

- सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
2) दायीं ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

24

- अ) पाँ-बाप के पास समय नहीं है। वे समझते हैं कि औलाद को सुख-सुविधाएं देकर उनकी जिम्मेदारी पूरी हो गई है। घर के बाहर उनकी सतान क्या करती है, कहाँ जाती है, कैसे लोगों से उनका संबंध है- इस सब का उन्हें कोई पता नहीं रहता।

अथवा

अपनी जिंदगी का जायजा लेती हूँ तो यही सच सामने आता है। कितने अभाव, कितने अपमान, कितनी उपेक्षाएं और कितना अकेलापन जिया है मैंने। लेकिन अंततः जीवन में सार्थकता की अनुभूति के बीच मैं उन सभी अभिशापों को भूल सी गई जो 58 वर्ष की इस यात्रा में मुझे झेलने पड़े।

- आ) नेतागिरी का लोभ एक दूसरी दृष्टि से भी मनुष्य को पतित बनाता है। जीवन की विशाल कर्मभूमि की ओर जरा नजर दौड़ाईए। सारा संसार नेतृत्व की अभिलाषा का शिकार हो रहा है.....जो नौकरी में हैं, अपने ऊपर वाले अफसर को ढकलकर आगे आने को बैचन हैं।

अथवा

गुरु ने कहा, "चारों ओर अविद्या और अज्ञान का अंधकार छाया है। रुढ़ियों और मत-मतांतरों ने देश में घर कर रखा है। तुम देश में जान और विद्या का प्रकाश फैलाओ, मैं तुमसे यही गुरु-दक्षिणा चाहता हूँ।"

- इ) मुर्दाघर में? मैं सहसा चुप हो जाती हूँ। विचार फिर उमड़ने लगते हैं। मुर्दगनी-सी जिंदगी बिताने वाले परिवार के लिए मुर्दाघर में नौकरी लगना कितनी बड़ी खुशी की बात हो गई है।

अथवा

आगे देखिए ...

विचित्र ही थे वे दोनों। पति भोजन नहीं जुटा पाता, वस्त्र का प्रबंध नहीं कर सकता और बच्चों के भाविष्य या वर्तमान की चिंता नहीं करता; पर पत्नी को उसके दुर्गुण ही नहीं जान पड़ते, असंतोष का कोई कारण ही नहीं मिलता।

प्रश्न 2. निम्नलिखित दीर्घांतरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

30

1. 'स्वामी दयानंद' जीवनी के आधार पर दयानंद के विचारों समीक्षा कीजिए?

अथवा

'बदलू' रेखाचित्र सामाजिक विसंगतियों पर करारा प्रहार है समाजशास्त्रीय अवलोकन कीजिए?

2. 'जंगल के जुगनू' उपन्यास का उद्देश्य अपनी भाषा में लिखिए ?

अथवा

'जंगल के जुगनू' उपन्यास के आधार पर डॉ पलक शिवशंकरन के अकेलेपन को स्पष्ट कीजिए?

प्रश्न 3. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

15

1. कंप्यूटर: नई क्रांति की दस्तक स्पष्ट कीजिए?

2. 'जंगल के जुगनू' उपन्यास में चित्रित समस्याओं पर प्रकाश डालिए?

प्रश्न 4. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

16

1. कामताप्रसाद का व्यक्तित्व

अथवा

रधिया की सहनशीलता

2. फातिमा का साहस

अथवा

पलक और सहयोग

आगे देखिए...

प्रश्न 5. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

15

1. रामधारीसिंह 'दिनकर' के अनुसार नेता के बदले क्या चाहिए?
2. सहयोग की स्थापना किसने की?
3. डॉ पलक के पति का नाम क्या था?
4. अविनाश पर एसिड किसने फेका था?
5. नंदू के पति को कहाँ नौकरी मिली थी?
6. देवांगी ने अपने कविता में क्या कहा था?
7. डॉ बिजॉय घोष को धमकी भरा पत्र कौन लिखता है?
8. बाईस वर्ष बाद जगरानी अपने पति को मिलने किस देश जा रही थी?
9. आर्य समाज की स्थापना किसने की?
10. बदलू संस्मरण की रचयिता कौन हैं?
11. सरस्वती की मूर्ति में क्या रखा हुआ था?
12. मकड़ी का जाला साहित्य की कौनसी विधा है?
13. अमृतलाल बेगड़ के यात्रावृत्त का नाम बताइए?
14. वर्ड प्रोसेसर को हिंदी में क्या कहा जाता है?
15. अमृतलाल बेगड़ के यात्रावृत्त का नाम बताइए?

*****

• F4BA Urdu Compl. (8/4/23)

وقت ۳ گھنٹہ   بی اے سال اول اردو لازمی   نمبرات ۱۰۰

۱۰ سوال نمبر ۱۔ (الف) مندرجہ ذیل سے کسی ایک پروگرام کی روداد قلم بند کیجیے۔

۱۔ یوم جمہوریہ

۲۔ الوداعی تقریب

۱۰ (ب) کسی پانچ محاوروں کے معنی لکھ کر جملوں میں استعمال کیجیے۔

۱۔ باغ باغ ہونا   ۲۔ گھٹنے ٹیکنا   ۳۔ دم مارنا   ۴۔ نودو گیارہ ہونا

۵۔ سبز باغ دکھانا   ۶۔ دم گھٹنا   ۷۔ کلیجہ منہ کو آنا   ۸۔ بے پروا ہونا

۱۰ سوال نمبر ۲۔ (الف) درج ذیل سے کسی ایک مصنف کے فن اور شخصیت پر روشنی ڈالیے۔

۱۔ مشتاق احمد یوسفی   ۲۔ مولانا محمد حسین آزاد

۱۰ (ب) کسی ایک غزل گو شاعر کے فن و شخصیت پر روشنی ڈالیے۔

۱۔ حسرت موہانی   ۲۔ معین احسن جذبی

۱۰ سوال نمبر ۳۔ (الف) درج ذیل سے کسی ایک کا تفصیلی جواب لکھیے۔

۱۔ قرۃ العین حیدر نے اپنے افسانے میں ”کارمن“ کے کردار پر کس طرح روشنی ڈالی ہے؟

۲۔ یوسف ناظم نے راجندر سنگھ بیدی کی شخصیت کے کن پہلوؤں کو اجاگر کیا ہے؟

۱۰ (ب) سیاق و سباق کے حوالے سے کسی دو عبارت کی وضاحت کیجیے۔

۱۔ اس کے لبوں کی مسکراہٹ اور آنکھ کی لگاؤ عام سے خاص تک برابر سب کی حق شناسی کر

رہی ہے اس سے ہر شخص یہی سمجھ رہا ہے کہ ملکہ میری ہی طرف متوجہ ہے اور اسی بھروسے پر ہر ایک فخر اور

ناز کے مارے پھولا نہیں سماتا۔

۲۔ قریب ہی بڑے بڑے انگریزی اور غیر ملکی بینک ہیں اور کچھ دور ہٹ کر سینٹ پال کا مشہور

گر جاگھر۔ مکانوں اور گلیوں کے ہجوم میں دبے ہونے کے باوجود نمایاں۔ انگریزی شہنشاہیت کے لیے جان دینے والوں کے مجسمے اس کے نوا اور میں سے ہیں۔

۳۔ زندگی بہت مختصر ہے کمل۔۔۔ اور اس مختصری زندگی میں خوشی کی گھڑیاں اور بھی تھوڑی ہیں۔ جو گھڑی بھی وقت تمہاری جھولی میں ڈال دے اس سے فائدہ اٹھا لو ورنہ یہ گھڑیاں نہ جانے کہاں کھو جائیں گی اور تمہارے ہاتھ پچھتاوے کے سوا کچھ نہ لگے گا۔

سوال نمبر ۴۔ درج ذیل سے کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔

۱۰۔ ۱۔ حویلی ۲۔ مرے عہد کے حسینو

۱۰۔ (ب) مندرجہ ذیل سے کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔

۱۔ یہ مظلوم مخلوق گر سر اٹھائے
یہ چاہیں تو دنیا کو اپنا بنا لیں
کوئی ان کو احساسِ ذلت دلا دے
۲۔ قطرہ قطرہ جو کریں جمع تو دریا بن جائے
اپنی نادانی سے انجام سے غافل ہو کر
۳۔ جھکایا سر نہ اپنا شہرت و انعام کی خاطر
زمانے کی جبین پر عکس چھوڑے ہیں نگاہوں کے

رہیں گے نقش ان کے نام مٹ جائیں گے شاہوں کے

۱۵۔ سوال نمبر ۵۔ (الف) درج ذیل میں سے کسی پانچ اشعار کی تشریح کیجیے۔

۱۔ حشر میں اپنے گناہوں سے مجھے خوف ہو گیا

ان کی رحمت بھی تو ہے منزلِ عصیاں کے قریب

۲۔ اللہ اگر توفیق نہ دے انسان کے بس کا کام نہیں

فیضانِ محبت عام سہی، عرفانِ محبت عام نہیں

۳۔ سر میں سودا بھی نہیں، دل میں تمنا بھی نہیں

لیکن اس ترکِ محبت کا بھروسا بھی نہیں

۴۔ ہمارے لب نہ سہی، وہ دہانِ زخم سہی

وہیں پہنچتی ہے یارو، کہیں سے بات چلے

۵۔ وہ ساغرِ نشاط ہو یا جامِ زہرِ غم

ساقی نے جب دیا ہو تو انکار کیا کریں

۶۔ میں سو رہا تھا کسی یاد کے شبستاں میں

جگا کے چھوڑ گئے قافلے سحر کے مجھے

۷۔ دل کی گنتی نہ یگانوں میں نہ بے گانوں میں

لیکن اس جلوہ گہ ناز سے اٹھتا بھی نہیں

۸۔ اب کیا سائیں یوسف و زنداں کی داستاں

پھر گرم جنسِ درد کا بازار کیا کریں

(ب) کسی ایک رباعی کی تشریح کیجیے۔

یا سلسلہ وضع کا پابند کہوں

۱۔ نادان کہوں دل کو کہ خرد مند کہوں

بندوں کو میں کس منہ سے خداوند کہوں

اک روز خدا کو منہ دکھانا ہے دیر

اللہ اللہ ری فکر تو قیر حیات

۲۔ پابندی جان و دل سے زنجیر حیات

کونین ہے پھر بھی خود تیر حیات

آغاز کی کچھ خبر ہے نہ انجام کا علم

سوال 1 - اردو انسان کے اجزائے ترکیبی معضل کو تحریر کیجئے۔ 20

یا
اردو انسان کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔

سوال 2 - مشی مہتمم حیدر کے حالات زندگی قلم بند کیجئے۔ 20

یا
مشی مہتمم حیدر کی اساتذہ نگاری کا مختصر یہ لکھیے۔

سوال 3 - راجندر سنگھ بیدی کی زندگی کے اہم پہلوؤں کو اجاگر کیجئے۔ 20

یا
راجندر سنگھ بیدی کی اساتذہ نگاری کا مفیدی جائزہ لکھیے۔

سوال 4 - کسی ایک اساتذہ نگار کا مختصر یہ لکھیے۔ 10
(الف)

1- شائق ۲- قائل کی ماں

(ب) کسی دو عبارت کا مطلب واضح کیجئے۔ 10

1- اس کی زندگی میں کسی قسم کی دلچسپی، کوئی آرزو، کوئی فکر نہ تھی۔

میں جو چاہوں گی طرح کام کرنا اور کھانا یہی اس کی زندگی کے دو کام تھے۔ جالور

مارنے سے کام کرتا ہے، مگر کھانا ہے دل سے۔ وہ بے کام کرتی تھی مگر کھانا

کھانے کے لئے اوروں کی طرح۔

2 - مادرِ اہل ضرور و ناز نے اعضا میں ایک نئی روح پیدا کر دی تھی۔ زجر خانے

کی احتیاط اور معوی چیزوں کے استعمال نے بدن کو جگنا دیا تھا۔ پھر اسے اسٹین

میں دیکھے ہیں شریب آلیا اور ایک بار بیماری کی طرف دیکھ کر وہ سوئی ہے،

بچے کو گود میں لے لیا اور دیکھا اس کا منہ چومنے۔

۳۔ "لیڈر وہ ہوتے ہیں جو دو آجروں کے لیے لڑتے ہیں۔ جو دو آجروں کی حفاظت

کرے وہ ہی بہادر اور سہرا ہے، انھیں کا جسم سارک ہے۔ انھیں کی ماہی

خوش نصیب ہیں۔ مجھے شرم نہیں آتی کہ تو خون کر کے اپنی بڑائی کر رہا ہے۔"

10

سوال ۱۱ کسی ایک کا تجربہ لکھیے۔

(الف)

۱۔ گرم کوٹ

۲۔ لاجوٹنی

(ب) سیاف و ساق کے حوالے سے کسی دو عبارت کا مطلب واضح کیجیے۔ ۱۵

۱۔ ایک چھالو ہی تھا جو سب کا رستہ دار تھا۔ سب کے لیے اس کے دل میں درد تھا جو وہ سب

کی خاطر روتا اور رکھتا تھا۔ ایک دن اس نے خداوند مسیح عیسیٰ کے حضور میں تپا

مخبر و انگسار سے اپنے آپ کو بھی نوع انسان کے گناہ کے گناہ کے طور پر بھی پیش کیا۔

۲۔ جس سے اس دنیا میں سب سے زیادہ پیار کی توقع تھی، اس سے ایسا سلوک کرنے کا سزا

میں اس دنیا میں سزا ہی نہ ہوتی اگر ہوتا تو لوں بالوں نہ ہوتا۔ میری مٹی یوں خراب نہ ہوتی۔

آخر میں سکھی سے شکل اور عقل میں بڑھ چڑھ رہیں۔

۳۔ جب جو دھری خوش حال نے مجھے سارا اتفاقاً تو اس وقت میری عمر بالکل ٹوٹ گئی تھی۔

میں مر رہی تو چلا تھا۔ پھر تو کہاں دیکھی اپنے آپ کو؟ لیکن بن اٹھے کوئی نہیں رہا۔

مشاید میں تمہارے پاس مقہ یا کسی اور نیک بخت کے پاؤں کی خیرات سے نجات رہا۔

FYA-102
FYBA
Time: 2.5hrs

Communication Skills in English

230401
Semester II
Total marks: 80

Q1. Write a short note on any four of the following in about 100 words each: 20 marks

7. Modes and types of interviews
8. ICT and the use of English
9. Appropriacy in the use of English
10. Non-verbal communication
11. Elevator pitch
12. Principles of creative writing

Q2. Read the passage given below and answer the questions that follow:

One would imagine that at the very sight of the panther, deer, antelopes and its other preys would just run for their lives. Nothing of the sort. They all stand their ground and make such a loud noise that the panther is left with no other choice except to leave quietly. I have seen a tinny chital baby standing in the middle of an opening in the forest, stamping its feet on the ground and shooting away a tiger. With the white of its erect tail showing, it kept up its shrill call until the tiger made itself scarce. No tiger in its senses would attempt to catch such an impertinent brat, just as you would not dream of catching an offending crow cawing away in your verandah.

While the panther sticks to cover and hugs the edge of the forest, the game animals, on the other hand, like to assemble right out in open vast grazing grounds. Open spaces, which the panther carefully avoids, are what the game animals deliberately seek.

It is difficult to describe the pandemonium kicked up by various animals when they spot or suspect a panther around. The chital strikes a shrill note, the kakar emits a deafening bark and the sambar rings a bell. The peacock on its perch, the jungle fowl on the ground, and the monkey treetops, all join in the chorus of condemnation of the panther. They curse the panther in their own inimitable language. The resulting confusion of sounds is so irritating to the sharp ears of the panther that it is left with no other option except to go away.

The panther has thus to deal with its ever alert and watchful associates who show no mercy and expect none. It is a fight between finesse and flight, between clever and skilful defence. Contrary to the common belief, the panther never springs upon its prey. It stalks as close to its victim as it can manage, and then makes the final dash by rushing at it at lightning speed.

1. What strategy do animals like deer, antelopes etc adopt to drive away the panther? (2)
2. How do the panther and the game animals (deer, antelopes, etc) react to open spaces? (2)
3. What effect does the loud noise made by birds and animals have on the panther? (2)
4. How does the panther kill its prey? (2)

5. Find the synonyms of: (2)

- c. high-pitched and piercing
- d. intentionally

6. Find the antonyms of: (2)

- c. praise
- d. bless

7. Fill in the correct form of verb: (4)

- a. Jonathon _____ (watch) the news on TV every day and it _____ (help) him with his English.
- b. My car _____ (break) down when I _____ (drive) home from work.

8. Add a suffix or prefix and fill in the suitable word: (4)

- e. Rahul _____ with his friend in the class. (behaved)
- f. At late night, she feels _____ on the road. (safe)
- g. He is a very _____ businessman. (success)
- h. Chandni chowk Street is so _____ and noisy. (crowd)

Q3. Attempt any two of the following: 20 marks

- d. Draft a skit with a minimum of three characters to encourage people to donate blood.
- e. Prepare a draft for an interview to be conducted for a candidate at a reputed company.
- f. Compose a group discussion on 'Impact of Social Media' with at least four people.

Q4. 1. Draft a report on any one of the following: 8 marks

- c. Sports Day organised in your college
- d. A car accident that took place in your locality

2. Write a brief memoir/personal essay about a remarkable experience in your life. 7 marks

3. Prepare a brief speech to be delivered for the presentation of the 'Best Student Award'. 5 marks